

بررسی مشخصات فردی و اجتماعی نوجوانان اقدام کننده به خودکشی با قرص برنج مراجعه کننده به مرکز آموزشی و درمانی رازی شهر رشت

پژوهشگران: یاسمن یعقوبی^۱، سیده زهرا شفیعی پور^۱

(۱) کارشناس ارشد پرستاری (گرایش اطفال)، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی گیلان

چکیده:

مقدمه: نوجوانی و تغییرات جسمی و روانی ناشی از بلوغ می تواند بر عملکرد نوجوان در جنبه های مختلف تاثیر گذار باشد. مسایل و مشکلات این دوره در صورت کم توجهی می تواند منجر به اختلال و بی نظمی در شخصیت نوجوان شده و او را در معرض خطر قرار دهد. بعضی از نوجوانان به علت اینکه در برخورد با مسائل بسیار سریع تصمیم گرفته و مهارت های زندگی را به طور کامل کسب ننموده و توانایی تحمل ناکامی ها را ندارند ممکنست برای رهایی از فشار ویا برانگیختن توجه و ترحم اطرافیان اقدام به ناپدید شدن خویش نمایند و برای انجام آن از روش های گوناگونی استفاده نمایند که یکی از آنها خوردن انواع سموم است. قرص برنج از جمله موادی است که استفاده از آن به قصد خودکشی امروزه افزایش چشمگیری داشته است.

هدف: هدف این مطالعه تعیین مشخصات فردی و اجتماعی اقدام کنندگان به خودکشی با قرص برنج بوده است.

روش کار: پژوهش حاضر مطالعه ای توصیفی از نوع مقطعی (CROSS-SECTIONAL) می باشد که با بررسی دفتر پذیرش و پرونده های نوجوانانی که در سنین ۲۰-۱۲ سال قرار داشته و از اول فروردین سال ۱۳۸۶ تا اول فروردین سال ۱۳۸۷ با خوردن قرص برنج اقدام به خودکشی کرده بودند، انجام گرفت. در این مطالعه متغیرهایی شامل سن، جنس، محل سکونت و وضعیت تاهل و... مورد بررسی قرار گرفت و پس از جمع آوری داده ها به کمک نرم افزار آماری SPSS تجزیه و تحلیل آماری صورت گرفت.

یافته ها: یافته ها نشان داد که در طول دوره بررسی تعداد ۷۱۶ مورد نوجوانان بین سنین ۲۰-۱۲ سال که اقدام به خودکشی کرده بودند به واحد فوریت های مرکز آموزشی و درمانی رازی شهر رشت مراجعه نموده بودند که از این بین ۱۳۶ نفر (۱۹٪) اقدام به خوردن قرص برنج جهت خودکشی نموده بودند و حدود ۵۳/۹٪ از آنان فوت نموده بودند. اکثریت نوجوانان اقدام کننده به خودکشی (۶۱/۵٪) مذکر بودند و حدود ۵۹٪ از آن ها در سنین بین ۱۷-۱۵ سال قرار داشتند. اکثریت این نوجوانان (۵۴/۴٪) ساکن شهرو تنها (۱۴/۳٪) متاهل بودند. ۶۲٪ از فرم قرص و بقیه از پودر استفاده کرده بودند. مدت زمان رسیدن به بیمارستان در ۵۱٪ موارد بیش از یکساعت بود.

بحث و نتیجه گیری: رقم بالای مرگ و میر پس از اقدام به خودکشی به وسیله قرص برنج نشان می دهد که این ماده بسیار کشنده است و چون دسترسی به مراکز درمانی در اکثریت موارد بیش از یک ساعت پس از خوردن این ماده بوده است، بیانگر آنست که از قدرت کشنده بودن بالای آن اطلاعات کمی در اختیار افراد و بخصوص نوجوانان قرار داده شده است. با توجه به موارد فوق، بررسی عوامل احتمالی موثر بر اقدام به خودکشی نوجوانان با قرص برنج کمک می نماید تا این عوامل شناسایی و افراد در معرض خطر مورد توجه بیشتری قرار گیرند تا از بروز آن که بسیار تاسف برانگیز است، تا حد امکان پیشگیری بعمل آید.

واژه های کلیدی: نوجوانی، خودکشی، قرص برنج

مقدمه:

زندگی مانند دوره نوجوانی به ناچار تغییرات وسیعی در یک محدوده زمانی در فرد اتفاق می افتد که در برخی افراد می تواند زمینه ساز بروز رفتارهای خطرناک باشد. یکی از خطرات این دوره خودکشی است. خودکشی یکی از بزرگترین مشکلات بهداشتی جوامع است که در حدود ۴ تا ۹ درصد تمامی مرگ ها را شامل می شود. بررسی ها نشان می دهد که میزان شیوع خودکشی در برخی از دوره های سنی بیشتر است که از آن جمله می توان سنین نوجوانی را به عنوان

نوجوانی و تغییرات جسمی و روانی ناشی از بلوغ می تواند بر عملکرد نوجوان در جنبه های مختلف تاثیر گذار باشد. مسایل و مشکلات این دوره در صورت کم توجهی می تواند منجر به اختلال و بی نظمی در شخصیت نوجوان شده و او را در معرض خطر قرار دهد. در صورت مساعد بودن شرایط زندگی عملکردهای انسان اعم از روانی و جسمی کمتر دچار تغییرات چشمگیر می شود. اما در برخی از مراحل

دوره ای که تغییرات جسمی و روحی فراوانی در آن به وقوع می پیوندد، به عنوان یک مرحله مهم از نظر بروز رفتارهای پر خطر مثل خودکشی در نظر گرفت (۱). بعضی از نوجوانان به علت اینکه در برخورد با مسائل بسیار سریع تصمیم گرفته و مهارت های زندگی را به طور کامل کسب ننموده و توانایی تحمل ناکامی ها را ندارند ممکنست برای رهایی از فشار ویا برانگیختن توجه و ترحم اطرافیان اقدام به نابود نمودن خویش نمایند (۲).

نظر خواهی ها در کشور آمریکا نشان می دهد که بیش از ۲۴٪ از نوجوانان در موقعیتهای مختلف زندگی به خودکشی به عنوان تنها راه رهایی خود از مشکلات موجود فکر کرده اند، حدود دو میلیون نفر از آنها در سال اقدام به خودکشی نموده اند که تنها ۷۰۰۰۰ نفر از آنها پس از اقدام به خودکشی با اقدامات ویژه پزشکی به زندگی باز گشته اند (۳).

سازمان بهداشت جهانی در سال ۱۹۸۷ علل و انگیزه های اقدام به خودکشی را در نوجوانان و جوانان ایرانی، نامناسب بودن شرایط زندگی، ناراحتی و عدم تعادل شخصیت، شکست در عشق، فقر، بیکاری، اعتیاد، شرایط نامساعد اقتصادی و از هم پاشیدگی خانواده اعلام کرد و متوسط سن اقدام به خودکشی را در زنان ایرانی بین ۲۰-۱۶ سالگی و در بین مردان ایرانی ۲۵-۲۰ سالگی اعلام نمود (۴). نوجوانان برای انجام خودکشی از روش های گوناگونی استفاده می نمایند که این مسئله تحت تاثیر عواملی مثل در دسترس بودن، کسب اطلاعات ناقص از همسالان، رادیو و تلویزیون و انگیزه نوجوان از اقدام به این عمل و.... قرار دارد (۴). بررسی ها نشان می دهد که در کشور ما بیشتر نوجوانان جهت اقدام به خودکشی از قرص ها و سموم استفاده می نمایند که یکی از آنها خوردن قرص برنج است (۵).

قرص برنج از جمله موادی است که استفاده از آن به قصد خودکشی امروزه افزایش چشمگیری داشته

است، یکی از سموم دفع آفات نباتی است که از فسفید آلومینیم (ALP) تشکیل شده است. این قرص در مجاورت با مایعات منجمله آب، آب دهان و اسید معده فسفین (PH₃) تولید می کند و افرادی که به قصد خودکشی از این ماده استفاده می نمایند به میزان بسیار زیادی در معرض خطر مرگ قرار می گیرند. فسفین تولید شده به سرعت از راه دستگاه گوارش جذب می شود و اگر به موقع تدابیر درمانی لازم اجرا نگردد، خطر مرگ جان فرد را تهدید می نماید به طوری که آمارها نشان می دهد حدود دو سوم افرادی که از قرص برنج استفاده نموده اند، جان خود را از دست داده اند. در این مورد اطلاعات جامعی در دسترس نیست و مطالعات چندانی صورت نگرفته است (۶).

از آنجایی که استان گیلان به عنوان یکی از مناطقی که کشاورزی در آن بسیار رایج بوده و صنعت کشت برنج افراد زیادی را به خود مشغول نموده است، سموم دفع آفات نباتی منجمله قرص برنج کاربرد زیادی داشته و به راحتی در دسترس افراد قرار می گیرد.

همان طور که اشاره شد قرص برنج سمیت بسیار بالایی دارد و احتمال مرگ و میر به دنبال مصرف آن بسیار بالا است بنابراین لازم است مطالعات بیشتری در این باره صورت پذیرد تا با استفاده از اطلاعات بدست آمده بتوان برنامه ای جامع جهت جلوگیری از این اقدام خطرناک به عمل آورد. این پژوهش به منظور تعیین مشخصات فردی و اجتماعی نوجوانان اقدام کننده به خودکشی با قرص برنج انجام شده است.

روش کار:

پژوهش حاضر مطالعه ای توصیفی از نوع مقطعی (CROSS-SECTIONAL) می باشد که با بررسی دفتر پذیرش و پرونده های نوجوانانی که در سنین ۲۰-۱۲ سال قرار داشته و از اول فروردین سال

جدول شماره ۱: توزیع واحدهای اقدام کننده به خودکشی

بر حسب جنس		
جنس	تعداد	درصد
مؤنث	۵۲	۳۸/۲
مذکر	۸۴	۶۱/۸
جمع	۱۳۶	۱۰۰

جدول شماره ۲: توزیع واحدهای مورد پژوهش اقدام کننده به

خودکشی با قرص برنج بر حسب سن

سن(سال)	تعداد	درصد
۱۲-۱۴	۲۹	۲۱/۳
۱۵-۱۷	۶۹	۵۰
۱۸-۲۰	۴۱	۳۰/۱
جمع	۱۳۶	۱۰۰

جدول شماره ۳: توزیع واحدهای مورد پژوهش اقدام کننده به

خودکشی بر حسب محل زندگی

محل زندگی	تعداد	درصد
شهر	۸۵	۶۲/۵
روستا	۵۱	۳۷/۵
جمع	۱۳۶	۱۰۰

جدول شماره ۴: توزیع واحدهای مورد پژوهش بر حسب وضعیت

تاهل

وضعیت تاهل	تعداد	درصد
مجرد	۹۰	۶۶/۱۷
متاهل	۴۶	۳۳/۸۲
جمع	۱۳۶	۱۰۰

جدول شماره ۵: توزیع واحدهای مورد پژوهش اقدام کننده به

خودکشی با قرص برنج بر حسب وقوع مرگ

مرگ	تعداد	درصد
بلی	۷۳	۵۳/۶۷
خیر	۵۱	۴۶/۳۳
جمع	۹۸	۱۰۰

۱۳۸۶ تا اول فروردین سال ۱۳۸۷ با خوردن قرص برنج اقدام به خودکشی کرده بودند، انجام گرفت.

برای جمع آوری اطلاعات این مطالعه، پژوهشگر پس از کسب مجوز از مسئولین مربوطه با حضور در بخش فوریت‌های مرکز آموزشی و درمانی رازی شهر رشت به بررسی پرونده های نوجوانانی که در سنین ۲۰-۱۲ سال قرار داشتند و با خوردن قرص برنج دچار مسمومیت شده بودند و همچنین بررسی پرونده های بایگانی شده مربوط به نوجوانانی که از اول فروردین سال ۱۳۸۶ تا زمان انجام پژوهش اقدام به خودکشی با قرص برنج نموده بودند پرداخت. در طول دوره بررسی تعداد ۷۱۶ مورد اقدام به خودکشی بین سنین ۲۰-۱۲ سال به واحد فوریت‌های مرکز آموزشی و درمانی رازی شهر رشت مراجعه نموده بودند که پس از جمع آوری داده ها با استفاده از آمار توصیفی و به کمک نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل آماری صورت گرفت.

یافته ها:

یافته ها نشان داد که در طول دوره بررسی تعداد ۷۱۶ مورد اقدام به خودکشی بین سنین ۲۰-۱۲ سال به واحد فوریت‌های مرکز آموزشی و درمانی رازی شهر رشت مراجعه نموده بودند که از این بین ۱۳۶ نفر (۱۹٪) اقدام به خوردن قرص برنج جهت خودکشی نموده بودند و حدود ۷۳ نفر (۵۳/۶۷٪) از آنان فوت نموده بودند. اکثریت نوجوانان اقدام کننده به خودکشی (۶۱/۸٪) مذکر بودند و حدود ۵۰/۰۷ درصد از آن ها در سنین بین ۱۷-۱۵ سال قرار داشتند. اکثریت این نوجوانان (۶۲/۵٪) ساکن شهر و تنها ۳۳/۸ درصد متاهل بودند. ۶۲ درصد از فرم قرص و بقیه از پودر استفاده کرده بودند. مدت زمان رسیدن به بیمارستان در ۵۱ درصد موارد بیش از یکساعت بود. هم چنین یافته ها مویید آن بود که اکثریت (۵۳/۶۷٪) واحدها پس از مسمومیت با قرص برنج جان خود را از دست داده بودند (جدول ۵-۱).

بحث و نتیجه گیری:

میزان مرگ پس از اقدام به خودکشی در نوجوانان به وسیله قرص برنج در این مطالعه حدود ۴۸/۲ درصد بر آورد شده است این رقم بالا نشان می دهد که تعداد بسیار زیادی از نوجوانانی که از قرص برنج استفاده نموده اند جان خود را از دست می دهند. تحقیقی که در بیمارستان لقمان حکیم تهران انجام شد نیز نشان داد که ۱۲٪ مرگ و میرهای ناشی از مسمومیت در این بیمارستان مربوط به مصرف قرص برنج است (۴). پژوهشگر معتقد است که این آمار بالای مرگ و میر ممکنست به علت دیر مراجعه نمودن فرد به مراکز بهداشتی - درمانی باشد. همچنین عدم اطلاع نوجوانان از خطر بسیار زیاد این ماده و اطلاعات ناقص آنان در مورد قرص برنج باعث می شود حتی برای جلب ترحم اطرافیان از آن استفاده نمایند که متاسفانه در صد بالایی از این افراد جان خود را از دست می دهند. البته به نظر می رسد با اطلاع رسانی دقیق می توان میزان خطر قرص برنج را که در استان های شمالی کشور به وفور یافت می شود، به اطلاع عموم رساند تا از بروز اقدام به خودکشی با این ماده مهلک تا حدودی جلوگیری به عمل آید.

یافته ها نشان می دهند که نوجوانان پسر نسبت به نوجوانان دختر بیشتر جهت اقدام به خودکشی از قرص برنج استفاده نموده بودند بنابراین این گروه از نوجوانان نیازمند توجه ویژه می باشند. این مسئله می تواند به این دلیل باشد که چون نوجوانان دختر بیشتر با اقدام به خودکشی قصد برانگیختن توجه و حمایت اطرافیان را دارند، معمولا از روش های کم خطرتر برای اقدام به خودکشی استفاده می نمایند (۷).

یافته ها نشان می دهند که نوجوانانی که در سنین ۱۷-۱۵ سال قرار داشتند، بیشتر از قرص برنج جهت اقدام به خودکشی استفاده نموده بودند. پژوهشگر معتقد است که این مسئله می تواند با تاثیر

هم سالان و تبلیغات آنان از یک طرف و بروز تغییرات سریع در ابعاد جسمی، روانی و عاطفی نسبت به سایر سنین باشد.

همچنین یافته ها نشان می دهند که اکثر نوجوانان اقدام کننده به خودکشی ساکن شهر بودند. به نظر می رسد علت این امر می تواند به علت بالاتر بودن استرسهای محیطی در شهر نسبت به روستا و همچنین وجود پیوندهای عاطفی عمیق تر و صمیمیت بیشتر در خانواده های روستایی باشد که با وجود این که امکان دسترسی به قرص برنج در روستاها بیشتر است اما اقدام به خودکشی با قرص برنج در آنها نسبت به شهر کمتر است.

با وجود اینکه یافته ها نشان می دهند اکثر نوجوانان اقدام کننده به خودکشی مجرد هستند اما نمی توان چنین نتیجه گرفت که نوجوانان مجرد بیشتر تمایل به خودکشی با قرص برنج دارند بلکه با توجه به جامعه مورد پژوهش معمولا تعداد کمی از نوجوانان به سن ازدواج رسیده اند و تفاوت موجود می تواند مربوط به این مسئله باشد.

با توجه به موارد فوق، بررسی مشخصات نوجوانانی که به وسیله قرص برنج اقدام به خودکشی نموده اند، کمک می نماید تا این مشخصات شناسایی و افراد در معرض خطر مورد توجه بیشتری قرار گیرند تا از بروز اقدام به خودکشی در نوجوانان که بسیار تاسف برانگیز است، تا حد امکان پیشگیری بعمل آید. همچنین با تعیین تعداد موارد منجر به مرگ در اثر خوردن قرص برنج، میزان کشنده بودن این ماده مشخص می شود تا نسبت به جمع آوری این ماده خطرناک با جدیت بیشتری اقدام شود.

پژوهشگر بر این باور است که اطلاع رسانی در مورد خطرات ناشی از سموم به خصوص قرص برنج، تجهیز اورژانس ها، شناسایی و رفع مشکلات خانوادگی و اجتماعی، توجه ویژه به نوجوانان به خصوص در مدارس میتواند در پیشگیری از اقدام به

خودکشی در نوجوانان بسیار موثر باشد. بر اساس یافته های این پژوهش پیشنهاد می شود؛ در مدارس راهنمایی و دبیرستان ها توجهات روانی ویژه و معاینات دوره ای از نوجوانان به عمل آمده و علائم افسردگی و انزوا در نوجوانان شناسایی و مورد توجه قرار گیرد. همچنین قرص برنج از فروشگاهها و سایر مراکز جمع آوری شده و از فروش آن ها به نوجوانان امتناع گردد. بعلاوه اعتقادات مذهبی نوجوانان تقویت شده و از تعالیم زندگی بخش اسلام جهت ارتقای توانایی های جسمی و روانی نوجوانان بهره گرفته شود. اوقات فراغت نوجوانان با استفاده از تفریحات سالم پر شود تا گرایش آنان به سوء مصرف مواد که تصمیم گیری های آنان را دچار اختلال می نماید ، کاهش یابد.

منابع:

- 1- McKinney slone Emily. et al. maternal child nursing . Philadelphia: W.B. Saunders s co. 2002 P: 909
- 2- Mohr k. Wanda. Johnson's psychiatric - mental Health Nursing. Fifth Ed. Philadelphia: Lipinco co.2003 .PP: 435 , 475
- ۳- اتکینسون و همکاران . زمینه روانشناسی هلیگارد . ترجمه دکتر حسن رفیعی . جلد اول . تهران : انتشارات ارجمند ، شهر آب . ۱۳۸۰. ص ۱۳۲
- ۴- جلالی ، ناصرو همکاران. خودکشی ، بررسی شیوع مسمومیتهای دارویی و شیمیایی در تهران ، بخش مسمومین بیمارستان لقمان حکیم . فصلنامه بهداشت روان. شماره ۲. ۱۳۸۱
- ۵- یوسفی ، هادی و همکاران . تعیین عوامل موثر احتمالی اقدام به خودکشی در مراجعه کنندگان به اورژانس بیمارستان شهید محمدی بندر عباس . مجله پزشکی هرمزگان. سال ششم. شماره ۲. تابستان ۱۳۸۱
- 6-Lall S .B.peshin S.S. mitra s. methemoglobinemia in aluminum posphide poisoning in rats. Indian. 2000 30(1)pp: 98-99
- 7-slap, cail.et al. Adaptation as a risk factor for attempted suicide during adolescence. pediatrics. 2004. VOL 108 .NO2. pp: 1-3

Survey socio-demographic characteristics of adolescents attempted suicide with rice tablet in Razi Hospital in Rasht

By: Yaghobi, Y. MSN; Shafipour, S. Z. MSN

Abstract:

Introduction: Adolescence and mental and physical changes due to puberty can influence their functions in several ways. If their difficulties are neglected it can result in personality disorder and put them at risk. Some adolescents decide very quickly and don't have the life skills while confronting problems and in order to escape the problems may decide to commit suicide. They may use various methods and eating poisons is one way. Eating rice tablets is one used methods. Studies show that two-thirds of those who use rice tablets end up dead. There are not comprehensive data available; therefore more studies are needed to implement programs to prevent suicidal attempts.

Aim: The aim of this study was determining socio-demographic characteristic of ad

Methods and material: This is a descriptive cross-sectional study which assessed the medical charts of all adolescents aging 12-20 who attempted suicide with rice tablets during a one year period. In this study, variables such as age, sex, place of living, marital status and ... were surveyed. Data were analyzed by appropriate statistical tests using SPSS.

Results: The findings indicated that about 216(19%) adolescent who attempted suicide with rice tablet(53/9%) died, 61/8% were male, 50.07% aged 15-17 years, 62.5 % lived in city and only 14.3% were married. 62% used tablets and the rest used the powder form. Time to reach hospital in 51% of cases was more than one hour.

Conclusion: High mortality after attempting suicide with rice tablet indicates that it is very mortal and since getting to health centers in most cases takes more than one hour emphasizes its mortality. Results of this research show that mortality of suicide with rice tablet is more of half attempted. Male and 16-18 years were at risk. Therefore attention to these risk factors could help adolescents.

Key words: adolescent - suicide - rice tablet